

*Daniel DOJAN**

***NICOLAE CEAUȘESCU. CULTUL PERSONALITĂȚII ÎN PRESA DE
PARTID A JUDEȚULUI GALAȚI***

Nicolae Ceaușescu. The personality cult in Galatz County's Party Press

Abstract: The aim of the article is to discover the specificities of the local journalistic discourse through the view of Nicolae Ceaușescu's personality cult. We aimed at determining the level of journalistic autonomy in the process of editorial decision making. If at a national level some conclusions have been drawn over Nicolae Ceaușescu's personality cult, at the level of the local press in Galatzi everything is yet to be discovered and analysed. A pertinent and historical analysis cannot develop without a look at the context in which the Communist regime settled in Galatzi. In order to understand the mass mentality (not only inside the city, but in the county and the region as well) we need to give a proper look to archive documents. Through the records of the General-Administrative Inspectorate of the IV District, Galatzi, we discovered a state of rebellion amongst the local rural population. This in the context in which the methods of installing and consolidating the Communist regime were applied. Political and ideological propaganda needed to convince the classes to accept unconditional submission. In the first stages of collectivisation, incidents were visible in Galatzi. As a record states: "people applauded without heart". The press in Galatzi made use of the city's and the region's ideological characteristics, on the fact that it was a siderurgical city and an agricultural region. Taking advantage of this, the articles and the reportages of the *Viața Nouă* Daily always underlined the servilism and the ideological submission of the Galatzi working class. Another aspect to take into view in the articles was the nautical nature of the portuary city, a pawn in the Socialist economy.

Keywords: propaganda, cult, Communism, Nicolae Ceaușescu, Romanian Workers' Party, *Viața Nouă*, Galați.

*

* Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”, Tecuci; danieldojan1918@gmail.com.

Regimul comunist și-a impus amprenta asupra istoriei României, a vieții politice, economice și sociale. Comunismul a lăsat și o urmă spirituală asupra sufletului românesc dar și asupra mentalității colective. Mijloacele prin care a fost schimbată mentalitatea românească au fost două: una de ordin fizic (violența organelor de securitate) și una de ordin mental (propaganda). Cea din urmă a fost compusă din două ramuri, propaganda ideologică marxist-leninistă și cultul personalității.

La sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, marile puteri au urmat o linie politică prin care lumea și în special Europa erau împărțite în sfere de influență. Acestea trebuiau să reflecte ideologii politice și economice specifice fiecărui bloc. Între Statele Unite și Uniunea Sovietică luase ființă o barieră politică și ideologică. Premierul britanic Wiston Churchill¹ o va defini drept „Cortina de fier”, o linie de demarcație ce traversa centrul Europei, divizând țările socialiste de cele capitaliste.

Încă de sfârșitul conflictului în 1945, modul în care au crezut soldații că se va sfârși războiul a fost cu totul diferit de ceea ce a urmat. În orașul Tourgau de pe Elba, cu ocazia primei întâlniri a armatelor ce se apropiau dinspre capetele opuse ale pământului tăind în două Germania nazistă, aceștia se așteptau că războiul se va sfârși cu urale, strângeri de mână, cu dans, băutură și multe speranțe. Însăși această întâlnire a fost văzută altfel:

I-am așteptat cu toții să vină la mal. Le puteam vedea fețele. Arătau ca niște oameni obișnuiți. Ne imaginaserăm cu totul altceva. Ei bine, ei erau americanii! (Liubova Kozincenka, Armata Roșie, Divizia 58 Gardă)²

Nu prea știam la ce să ne așteptăm din partea rușilor dar când te uitai la ei cu atenție, îți era imposibil să vezi vreo diferență. Dacă i-ai fi îmbrăcat cu o uniformă americană, i-ai fi putut lua drept americani! (Al Aronson, Armata SUA, Divizia 69 Infanterie).³

Războiul fusese câștigat de o coaliție ai cărei membri se aflau deja în alt război, cel puțin ideologic și geopolitic. Printr-un exercițiu de imaginație, dacă ne închipuim că pe malurile Elbei ar fi existat un extraterestru, acesta ar fi putut să detecteze asemănări de suprafață între armatele rusești și americane. Atât S.U.A. cât și U.R.S.S. luaseră naștere prin revoluții, îmbrățișând ideologii cu aspirații globale, după principiul că ceea ce funcționa acasă, considerau liderii lor, avea să funcționeze și pentru restul lumii. Revoluția americană reflecta o neîncredere absolută în autoritatea centralizată, iar libertatea și dreptatea puteau să se instaureze numai dacă erau impuse. Ei considerau, pe bună dreptate, că în 1945 trăiau în cea

¹ Winston Churchill, *Discurs la Westminster College, Fullton, Missouri, SUA, 5 martie 1946*, <https://www.youtube.com/watch?v=pyeyUhjAsKM> [20.02.2016]

² John Lewis Gaddis, *Războiul Rece*, Editura Rao, București 2009, p. 19.

³ *Ibidem*.

mai liberă societate de pe pământ. Revoluția bolșevică implicase în mod contrar adoptarea unui sistem ultracentralizat, monopartidic și dominat de poliția politică.

Din punct de vedere ideologic, comunismul poate fi sintetizat prin următoarele principii: „egalitate și armonie”. Aceste principii, aparent corecte, ascund scopurile prin care pot fi atinse. Comunismul se diferențiază de alte utopii prin viziunea leninistă, definită ca „lupta de clasă”, care dorea ca societatea să ajungă la o totală armonie prin eliminarea unor categorii sociale. Disidentul rus Vladimir Bukovski explică în documentarul *The Soviet Story* de Edvin Snore⁴, că “indiferent de țara în care a ajuns la putere, comunismul a pus în practică sistemul «ingineriei sociale», adică a eliminat 10% din fiecare categorie socială a populației, restructurând-o. Acest instrument este caracteristic comunismului, fiind aplicat în orice parte a planetei unde s-a instaurat, fie în China, Rusia, Nicaragua sau Cuba, a fost aplicat de fiecare dată”. Comunismul are ca obiectiv crearea „omului nou”; natura umană nu este acceptată așa cum este, de aceea ideologia consideră necesară modificarea ei. La fel ca în cazul ideologiei naziste care se baza pe o falsă biologie, marxismul se bazează pe o falsă sociologie, dar ambele doctrine au pretenția de a fi științifice, ceea ce le transformă în utopii.

În anul 1946 scena politică românească era sub influența incertitudinilor și fricii. Bătălia politică se dădea între o alianță democratică constituită de partidele istorice și un „bloc” politic de extremă stângă condus de Partidul Comunist Român. Partidele istorice se opuneau comunizării României, sperând, alături de Regele Mihai I, la un ajutor din partea anglo-americanilor, un ajutor ce nu va veni niciodată deoarece aliații oferiseră România Uniunii Sovietice.⁵ Rezultatul scrutinului din 19 noiembrie 1946 a fost unul catastrofal. Ultimul obstacol în calea comunizării României îl reprezenta instituția regală. Suveranul Mihai I încercase, prin greva regală, să se opună comuniștilor, dar fără rezultate. România era ultima țară din „lagărul socialist” ce nu fusese proclamată republică, iar instaurarea regimului „democrației populare” avea ca principal scop schimbarea sistemului de guvernământ.⁶ Ca urmare a presiunilor comuniștilor și a implicării directe a sovieticilor, în ziua de 30 decembrie 1947 liderul Frontului Plugarilor, Petru Groza, și comunistul Gheorghiu-Dej îi impun regelui actul de abdicare. Motivele expuse monarhului au fost „schimbarea vremurilor” și nevoia unui „divorț amiabil” între

⁴ Thom Francois, *The Soviet Story*, <https://www.youtube.com/watch?v=3aCqfG4DXDk> [17.07.2015]

⁵ Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrinu, Vasile Cristian, *Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste în România, Raport final*, Ed. Humanitas, București, 2007, pp. 154-156.

⁶ Ioan Scurtu, *Istoria Contemporană a României*, Ed. Fundației României de mâine, București, 2005, p. 98.

țară și suveran. În fața șantajului și a amenințărilor, Regele semnează actul de abdicare.⁷ Astfel, comuniștii proclamă în Parlament Republica Populară Română.

Cultul personalității – elemente generale și locale

În perioada interbelică, liderii politici reprezentanți ai totalitarismului descoperă forța propagandistică a mass-mediei. Instrumentele de comunicare moderne sunt folosite intens de către regimurile politice pentru a difuza și convinge toți cetățenii de corectitudinea ideologiilor și de nevoia clădirii „omului nou”. Fie că discutăm de fascism, național-socialism sau comunism, aceste ideologii au avut același obiectiv - eliminarea religiei și marginalizarea prezenței divine pentru a o înlocui cu personalitatea dictatorului sau a doctrinei politice. Aspectul comun al acestor utopii este că nu țin cont de persoane și de intimitatea lor. Contează doar bunăstarea maselor, iar individul trebuie să se pună în slujba comunității, a clasei sociale, a patriei sau a rasei. Prin eliminarea divinității nici una dintre cele două ideologii nu doresc marginalizarea completă a religiei, ci doar înlocuirea ei. Această muncă de îndoctrinare este dusă în jurul figurii centrale, a liderului.⁸

Primul experiment de propagandă modernă și de centralizare a cultului personalității este făcut în Italia de către Benito Mussolini. Prin ideologia fascistă, omul era exclus din centrul sistemului social, statul devenind entitatea centrală în jurul căreia se desfășura existența întregii societăți. Făcând referire la trecutul glorios al Italiei și în special la Imperiul Roman, propaganda fascistă crează un cult păgân în centrul căruia se regăsea „il Duce”, apelativul dictatorului Benito Mussolini.

Un alt exemplu, opus ideologic, este prezent în Uniunea Sovietică unde după părerea lui Martin MacCauley, Stalin a reușit cel mai mare experiment propagandistic, crearea unei religii de stat. Realitatea unei țări majoritar ortodoxe este diferită de cea a uneia catolice. Principiile ideologice și evenimentele istorice sunt diferite. În Rusia, nihilismul avea un aport major, moartea pentru patrie și Țar era prezentă în mentalitatea poporului, rușii aveau mereu nevoie de o patrie pentru care să moară și de un lider pe care să îl venereze. Bolșevicii înțeleg perfect slăbiciunile rușilor și implementează un adevărat cult roșu.⁹

⁷ Mircea Ciobanu, *Greva regală din perspectiva Regelui Mihai*, http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/greva-regala-perspectiva-regelui-mihai [14.04.2014]

⁸ Manuela Marin, *Între prezent și trecut: cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2014, p. 34.

⁹ Martin McCauley, *Stalin și stalinismul*, Ed. MeteorPress, București, 2010, pp. 153-155; Stephane Courtois, *Dicționarul comunismului*, Ed. Polirom, Iași, 2008, pp. 55-60.

Printre liderii comuniști români nu a existat o figură marcantă care să fi avut influență la nivel național, mulți dintre ei fiind aproape necunoscuți până la momentul 23 august 1944. Spre deosebire de Iugoslavia, România nu avusese un Tito-partizan; aici comunismul a fost impus cu ajutorul tancurilor sovietice. Constituirea figurii unui lider puternic era necesară. Sovieticii aveau experiența stalinismului, iar în România puteau alege un „mic Stalin”. Gheorghe Gheorghiu-Dej, o figură cunoscută în rândul membrilor partidului, cu origini umile și pliate pe standardele socialiste, avea un caracter servil, îi era frică de Stalin, era din punctul de vedere al sovieticilor o alegere bună. Acesta era ușor de controlat, înlăturarea sa se putea face ușor în cazul unei nesupunerii, deoarece existau și alte figuri în rândul comuniștilor ce puteau fi alese pentru a deveni dictatori.¹⁰

În contextul internațional de „normalizare” a relațiilor dintre cele două blocuri politico-militare, S.U.A. și U.R.S.S., Kremlinul decide, după cererile liderilor P.M.R. să își retragă trupele de pe teritoriul României. Această măsură nu reprezenta nici un risc pentru sovietici deoarece România era o țară care avea graniță comună cu Uniunea Sovietică și era înconjurată de țări socialiste. Momentul retragerii trupelor sovietice este accentuat de propaganda comunistă, ce atribuie meritele liderilor P.M.R. și în special lui Dej. Majoritatea populației îi considera pe comuniștii români „slugi credincioase ale Moscovei”, alegerea unei politici externe independente și plecarea trupelor sovietice fiind pentru liderii politici de la București prima măsură populară. Din acest moment Dej își va întări poziția în țară; astfel începe aplicarea unor măsuri economice în favoarea populației și eliberează numeroși deținuți politici pentru a-și demonstra caracterul „bun” și patriotismul.¹¹

Pe lângă figura lui Dej erau prezentate și discursurile acestuia, din care vom reda câteva rânduri:

Tovarăși, sărbătorim astăzi a XVII-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist [...] Loviturile nimicitoare date hoardelor fasciste de Armata Sovietică eliberatoare adânceau criza politică și militară a dictaturii antonesciene. [...] Unind în jurul său toate forțele patriotice ale țării, Partidul Comunist Român a organizat insurecția armată de la 23 august 1944, doborând dictatura militară fascistă. [...] Glorie celor care au căzut în lupta împotriva fascismului, pentru eliberarea națională și socială a poporului român! Glorie bravilor ostași români și sovietici [...] Insurecția armată de la 23 august 1944 a constituit începutul revoluției populare. Sub conducerea partidului, masele s-au ridicat cu o forță nestăvilită pentru înfăptuirea reformelor democratice [...] În această bătălie, clasa muncitoare unind în jurul ei masele largi ale țărănimii, s-a afirmat ca forță conducătoare. [...] Partidul Muncitoresc Român a ținut seama de cerințele fiecărei etape date, a pus în

¹⁰ Eugen Denize, *Propaganda comunistă în România (1948-1953)*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011, p. 25.

¹¹ Catherine Durandin, *Istoria Românilor*, Institutul European, Iași, 1995, pp. 301-306.

*fața clasei muncitoare sarcini care corespund raportului forțelor de casă și posibilităților obiective de înaintare spre țelul propus, a învățat permanent din bogata experiență a Uniunii Sovietice ca și din propria sa experiență asigurând astfel victorii istorice pe frontul construcției socialiste.*¹²

În această primă parte a discursului său liderul prezintă detalii tehnice, evoluțiile economice ale țării și părți de istorie contrafăcută. Remarcăm în mulțumirile aduse de către Dej ostașilor că sunt menționați mai întâi cei români, iar osanalele aduse Uniunii Sovietice sunt completate de „experiența” P.M.R.-ului. Evidențierea aspectelor calitative locale este în ton cu vremurile de distanțare față de U.R.S.S. și minimalizarea pasivă a rolului sovieticilor în construcția regimului.

Discursul său continuă pe alte două pagini ale cotidianului, unde la sfârșitul paragrafelor se regăsesc adăugiri de genul: „Aplauze puternice, aplauze vii și îndelung repetate” ș.a. Discursul continuă cu o prezentare edificatoare a vizitei făcute în U.R.S.S. și a „prieteniei cu popoarele sovietice”, sunt prezentate dezvoltările tehnologice ale sovieticilor și o evidențiere a evoluțiilor din programul spațial sovietic. Dej denunță activitatea N.A.T.O. și acuză alianța de agresiune militară și acțiuni meschine de destabilizare a Europei, remarcă Republica Turcia ca o țară compusă din „oameni lucizi” ce nu vor lăsa ca națiunea să alunece spre catastrofă. Pe lângă osanalele aduse sovieticilor, Dej își nuanțează rolul de „bun diplomat” și evidențiază faptul că este capabil să facă o analiză pertinentă a climatului internațional. Pe lângă discursul extrem de lung, scris pe considerente stahanoviste, sunt prezentate în rândurile cotidianului activități de la Uzina Mecanică din Galați unde tovarășul Simion Dobrovici, secretarul Comitetului regional de partid Galați, rostise o cuvântare. Discursul secretarului era compus din osanale și elogii aduse partidului și cauzei comuniste.

Regimul comunist în județul Galați (Regiunea Galați, Bârlad, Putna 1944-1965)

România anului 1948 era preponderent agrară. La fel, mentalitatea oamenilor era legată de tradiții și obiceiuri ce nu puteau fi șterse de comuniști. Pentru a cunoaște starea socială și economică a națiunii este nevoie să cunoaștem starea țăranilor, care reacționau cu ostilitate la colectivizarea forțată și la comunizarea României.

O poziție clară a acestora a fost exprimată în preajma evenimentului politic major al anului 1947, abdicarea Regelui Mihai I. În rapoartele lunare ale Inspectoratelor General-Administrative Regionale se specifică că țăranii din anumite zone ale țării (precum Constanța, Maramureș, Sălaj etc.) reacționau cu violență la

¹² *Viața Nouă*, nr. 5200, 23 August 1961.

plecarea Regelui și nu erau deloc entuziasmați de noul regim¹³. De pildă, Inspectoratul General-Administrativ al circumscripției IV Galați reda starea de spirit a țăranilor din județ:

*„La sate vestea instituirii R.P.R. și plecarea regelui Mihai au constituit o surpriză. Țăranii nu au fost pregătiți politicește pentru această schimbare [...] La adunările populare făcute de lămurire la sate țăranii au venit în număr mare, au ascultat pe cuvântători și au aplaudat însă fără elan. [...] Nu este exagerat dacă afirmăm că regele Mihai era una din cele două speranțe care rămăseseră reacțiunii, ultima fiind imperialismul anglo-american”.*¹⁴

Mergând pe linia de cercetare întâlnită în lucrarea Nicoletei Ionescu Gură, *Stalinizarea României*, am analizat pentru regiunea Galați rapoartele Inspectoratelor General-Administrative ale circumscripției IV Galați între anii 1945-1949. Am remarcat din diferitele rapoarte și dări de seamă trei situații distincte:

- zvonistica care circula la sate și de care organele de stat se temeau, denunțând-o și sancționând orice propagator,
- starea de spirit a țăranilor în timpul colectării cotelor cât și revolta acestora împotriva statului și a nedreptăților la care erau supuși,
- slaba pregătire a cadrelor de partid și de stat în ceea ce privea noua legislație și aplicarea acesteia.

Importanța rapoartelor era evidențiată de însuși directorul general al Direcțiunii Administrației de Stat din cadrul M.A.I. În ordinul circular nr. 43.175 din decembrie 1948 se specifică:

*„Deși de nenumărate ori Ministrul Afacerilor Interne (n.r. Teohari Georgescu) a atras atenția Prefecților de județe asupra importanței rapoartelor informative pentru justa cunoaștere a stării de spirit a populației, precum și a efectelor produse de diferitele măsuri luate de organele superioare de Stat [...]”.*¹⁵

În mod indirect prefectul oferă o descriere minuțioasă și obiectivă a faptului că zvonul privind obligativitatea înscrierii în colectiv se va aplica cu forța, iar temerile oamenilor erau justificate. În ceea ce privește vinderea animalelor, era o ultimă șansă pentru clasa mijlocie rurală de a supraviețui exploatărilor din partea statului. În ciuda descrierilor pompoase și propagandistice, se expunea în rapoarte și faptul că societatea nu era lămurită și în esența sa se împotriva comunismului. Această „lămurire” va fi aplicată în următorii ani cu forță și cu violențe de orice tip.

¹³ Nicoleta Ionescu-Gură, *Stalinizarea României, Republica Populară Română 1948-1950: transformări instituționale*, Ed. Bic All, București, 2005, p. 468. Arhivele Naționale Istorice Culturale, fond M.A.I., dosar 17/1948.

¹⁴ Nicoleta Ionescu-Gură, *op. cit.*, p. 468.

¹⁵ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Galați, fond Inspectoratul General Administrativ Galați, dosar 268/1949, f. 13.

Situația socială a regiunii Galați și a unor sate din actualul județ reiese din Raportul Prefectului Județului Tutova, Ion Andronache, din 1-15 ianuarie 1949:

„[...] Clasa muncitoare, vorbind prin prisma locală, nu e suficient angrenată și lămurită asupra planului economic, din care cauză nu se vede destul entuziasm. [...] Negustorii se tem de noi sarcini fiscale. Proprietarii mari de pământ și o bună parte din chiaburi persistă cu cereri de o națiune a pământului. Proprietarii de ateliere mecanice de asemeni urmăresc să-și ofere atelierele spre a se face întreprindere de Stat. În general este o stare de așteptare înfrigurată, care te pune în fiecare dimineață în fața aceleiași întrebări: ce e mai nou, ce lege nouă se votează? [...] Întâmpinăm dificultăți cu colectarea porumbului și floarea soarelui într-o mai mare măsură din cauza lipsei de magazii care sunt puține în județ. [...] În aceeași ordine de idei se nasc comentarii și cereri insistente atât la colectarea lânii cât și cerealelor. [...] Un țăran sărac cu 2-3 membri în familie și cu 4 oi este scutit de predarea lânii, iar unul cu 7-8 membri în familie și cu 6 oi trebuie să predea [...]”¹⁶.

O aplicare selectivă a legislației era un atribut al regimului dictatorial și preferențial, departe de ideologia socialistă, a binelui comun. Revolte sociale existau, și în continuarea raportului se specifică:

„Acțiuni dușmănoase s-au ivit în această jumătate de lună din partea preoților, lansând un svon că începând cu luna Ianuarie se va percepe o taxă de 15.000 lei pentru căsătorii, 5.000 de lei pentru botezuri, etc. Este sub anchetă preotul din comună Priponești și Cotoroaia. Svonul însă a cuprins întreg județul. [...] Funcționarii Sucursalei Băncii de Stat din comună Bălăbănești, Dragomir D. Director și V. Stamatin Contabil, au făcut un chef în sediul băncii, după ce au deteriorat mobilierul și lovind cu pietre în portretul tov. I.V. Stalin, distrugându-l”¹⁷.

O altă problemă este întâmpinată în raportul Prefectului Județului Tecuci, Gh. Gavrilesco, din 14 ianuarie 1949, unde este semnalată o lipsă de interes a țăranimii sărace față de muncă și o fragmentare a chiaburimii în scopul sustragerii de la plata taxelor¹⁸, acestea fiind metode disperate ale țăranimii mijlocii de a ocoli represiunea la care era supusă. Situația în Județul Tecuci era atipică. Vom analiza campania de colectare din toamna anului 1948, o acțiune ce a creat destule probleme¹⁹. În fondul Inspectoratului General-Administrativ Galați, dosar nr. 240/1948, regăsim raportul Prefectului județului Tecuci și anexe cu tabele nominale ale diverșilor provocatori și chiaburi.

„Comisia județeană a fost compusă conform instrucțiunilor din: Prefectul Județului ca Președinte, Directorul Direcției Comerciale, Șeful Serviciului Agricol și Comandatul Legiunii de Jandarmi, ca membri. Comisiile de plasă au fost compuse din Pretorul Plășii ca președinte, Inginerul Agronom și șeful Sectorului de

¹⁶ *Ibidem*, Dosar 268/1949, f. 25.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, ff. 37-38.

¹⁹ *Ibidem*.

Jandarmi, ca membri. Comisiile de plasă au fost compuse din primarul comunei, ca președinte, notarul comunei, Șeful de Jandarmi, Agentul Agricol, și doi membri din comisie interimară. Atât comisia județeană cât și cele de plasă au fost defectuos întocmite încă de la începutul colectării, întrucât mulți dintre ei au ales din elemente neverificate [...] fiind elemente exponente ale clasei burgheze. [...] Au întâmpinat greutăți mai ales din urmă faptului că producătorii mari și mijlocii au căutat pe orice cale să-și diminueze producția [...] Chiaburimea și elemente reacționare s-au dat la o serie de acte de sabotaj în timpul campaniei de colectări. Astfel, în comuna Tudor Vladimirescu s-au introdus bucăți de fier în batoze pentru a le distruge. În comuna Glăvănești au dat foc ariei, a ars batoza și cerealele în valoare de 215.000 lei. În comună Crăiești au dat foc ariei, a ars batoza și cerealele în valoare de 480.000 lei”²⁰.

Evidențiem că populația din regiunea Galați, prin anumite episoade de violență sau opoziție, era ostilă actului de colectivizare și atitudinea acesteia era unanimă cu cea a întregii țări. Țăranii nu doreau în niciun fel abandonarea drepturilor strămoșești asupra pământurilor. Chiar dacă sistemul făcea tot posibilul pentru a impune instabilitate și dezbinare, țăranii vor ceda doar prin forță. Nu exista o organizare în rândul acestora, dar din toate documentele analizate reiese starea lor de nesupunere sau de ostilitate la adresa regimului care, după finalizarea colectivizării realizată pe cale armelor acolo unde a fost nevoie, va invadea viețile private ale cetățenilor cu o propagandă violentă și agresivă menită să îi justifice existența.

Sfârșitul regimului lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și apogeul lui Nicolae Ceaușescu

Gheorghe Gheorghiu-Dej era afectat de boală cu mult timp înaintea decesului său. Mulți dintre membri C.C. declaraseră că stilul de muncă al tovarășului și excesele sale au contribuit la agravarea stării de sănătate. Din timpul detenției fusese diagnosticat cu TBC pulmonar.²¹ Din 1964 și până în 1965 starea de sănătate a lui Dej fusese una precară, diferitele sarcini de prim-secretar și de președinte al Consiliului de Stat fuseseră preluate și duse la îndeplinire de Maurer, care condusese în iulie 1964 o delegație în URSS. În ianuarie 1965 starea gravă de sănătate a lui Dej a fost confirmată de medici. În tot acest timp în presă nu apărea absolut nici o informație, deși era evidentă necesitatea informării societății. Regimul comunist nu pune preț pe dreptul la informare, considerând societatea o gloată ce era necesară doar pentru a ridica procentele și statisticile economico-financiare.

²⁰ D.J.A.N. Galați, Fond Inspectoratul General Administrativ Galați, dosar 240/1948, ff. 142-145.

²¹ Pierre du Boius, *Ceaușescu la putere, anchetă asupra unei ascensiuni politice*, Ed. Humanitas, 2008, București, p. 47.

În luna februarie 1965 Nicolae Ceaușescu informa Biroul Politic de gravitatea afecțiunilor lui Dej; specialiștii francezi afirmaseră că acesta mai avea de trăit cinci-șase luni, iar Ceaușescu a considerat că fiica lui Dej, Vasilica, nu trebuia informată despre starea de sănătate a tatălui.²² Conform lui Pierre Du Bois, Ceaușescu, din momentul conștientizării stării reale a sănătății lui Dej, a manipulat abil momentul și informațiile pe care le deținea în favoarea sa.

În data de 20 martie 1965, în nr. 6307 anul XXI, cotidianul *Viața Nouă* relatează concomitent pe prima pagină știrea decesului tovarășului Dej și buletinul medical ce fusese publicat în presa centrală cu o zi înainte. În prima parte, putem analiza buletinul medical:

„În a doua jumătate a lunii ianuarie 1965 tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a prezentat semnele unei afecțiuni pulmonare, cu tuse și expectorații reduse [...] Pe baza datelor clinice și de laborator se stabilește diagnosticul de neoplasm pulmonar și hepatic. Având în vedere gravitatea bolii diagnosticate a fost invitat în țară un grup de specialiști. [...] Datorită caracterului agresiv și de diseminare a neoplazmei, boala a continuat să progreseze, determinând o evoluție gravă și rapidă cu instalarea unui icter intens și unei insuficiențe hepto-renale. [...] În ziua 19 martie, după ora 16 starea bolnavului s-a înrăutățit brusc, cu toate îngrijirile date bolnavului, a intrat în comă și a încetat din viață la ora 17,43.”²³

Era o imagine memorabilă, în care toți membrii C.C. se gândeau la propria soartă, la lupta pentru succesiune și mai puțin la persoana lui Dej, care deja nu mai conta. Presa gălățeană, în toate numerele publicate, încerca să fie precaută și rezervată. Jurnaliștii de partid știau că urma o luptă aprigă pentru putere, așteptând rezultatul acesteia prin articole de slăvire a cauzei comuniste și de critică la adresa risipei, comemorând ultimele clipe ale regimului stalinist. După moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej articole și sintagme precum „spirit de sacrificiu și dăruire neprecupețită”, „prieten și sfătuitor al celor mulți”, „exemplu de muncă înflăcărată pentru fericirea poporului” răsunau în presa gălățeană în acele momente de incertitudine și nesiguranță.

Amintirea „tovarășului Dej” și cultul noului lider

Numărul 6311 din 24 martie 1965 al cotidianului *Viața Nouă* titra cu litere mari „Amintirea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej veșnic vie în inima partidului, a clasei muncitoare, a poporului”:

„La 19 martie, partidul și poporul nostru au suferit o grea pierdere: a încetat să bată inima tovarășului Gheorghiu-Dej, fiu devotat al clasei muncitoare din România, al poporului român. Nemărginită este durerea noastră, a tuturor. Tov. Gheorghiu-Dej și-a dăruit întreaga sa viață partidului clasei muncitoare [...] La

²² *Ibidem*, p. 50.

Galați și apoi la Dej, unde fusese mutat disciplinar, ca și la București, Iași, Cluj, Pașcani și alte localități, tovarășul Gheorghiu-Dej, dând exemplul de felul cum trebuie muncit în mijlocul maselor, a depus o intensă activitate pentru realizarea unității de acțiune a muncitorilor ceferiști. [...] Tovarășului Gheorghiu-Dej îi revine meritul principal în demascarea și lichidarea clicii de trădători și capitulanți infiltrate în conducerea partidului; înlăturarea agenturii trădătoare a constituit una din condițiile esențiale pentru ca partidul să-și poată îndeplini rolul conducător în lupta pentru eliberare națională și socială a poporului român [...]"²⁴

În discursul omagial adus de Gheorghe Apostol, acesta pare a fi sincer afectat de dispariția lui Dej, fie numai pentru slăbiciunea prin care a acceptat victoria lui Ceaușescu și resemnarea umilă. Textul denotă un sentiment pe care acesta l-a avut față de figura impunătoare a lui Dej, ce în ultimele clipe l-a susținut cu tărie pentru succesiune. Apostol, într-un discurs mai lung, îl deplânge pe Dej, nuanțând durerea la care a fost supus liderul când a suportat exploatarea, fiind un element sărac și exponent al proletariatului. El nuanțează rolul esențial pe care l-a avut Dej la formarea cadrelor devotate, și exemplul dat în martiriul său din închisoare. Îl citează de șaisprezece ori pe Dej, închinându-se lui de douăzeci și patru de ori cu o recunoștință sinceră.²⁵

Cuvântarea lui Ceaușescu este ultima și cea mai stufoasă:

„Dragi tovarăși,

*Cu inimile profund îndurerate, ne luăm astăzi ultimul rămas bun de la scumpul nostru tov. de luptă și de muncă, Gheorghe Gheorghiu-Dej, fiu credincios al clasei muncitoare, al poporului român [...] Adânc pătruns de învățătura leninistă potrivit căreia organizarea detașamentului de avangardă revoluționar al clasei muncitoare constituie condiția victoriei în lupta de eliberare socială și națională. [...] Construit pe temelie marxist-leniniste despre lume, P.M.R. și-a îndeplinit și-și îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică de organizator și conducător al clasei muncitoare, el este un partid puternic, numărând astăzi peste 1.400.000 de membri, strâns unit în jurul Comitetului său Central [...] Partidul ți-a încredințat, tovarășe Gheorghiu, sarcini de cea mai mare răspundere[...] și luptând cu întreaga ta pricepere și energie nesecată le-ai îndeplinit cu cinste. [...] Scumpe tovarășe Gheorghiu, Pentru toți tovarășii tăi de muncă și de luptă, [...] Vom cinsti memoria ta, dragă tovarășe Gheorghiu, întărind continuu unitatea și forța de luptă a partidului [...] Vom înzezi eforturile și vom munci cu abnegație pentru înfăptuirea neabătută a liniei generale a partidului! [...] Vom închina întreaga noastră viață cauzei fericirii poporului, ridicării patriei pe culmile socialismului și comunismului! [...] Adio, scump tovarăș și prieten! Vom păstra în inimile noastre nestinsă amintirea vieții tale luminoase!”*²⁶

²³ *Viața Nouă*, nr. 6307, 20 martie 1965.

²⁴ *Viața Nouă*, nr. 6311, 24 martie 1965.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

În discursul său, Nicolae Ceaușescu folosește un ton deosebit față de cel al tovarășilor săi. Din primele rânduri el face referire la trecutul lui Dej și la nuanțele politicii acestuia, vrând să demonstreze că este un abil cunoscător al ideologiei marxist-leniniste. Ceaușescu nuanțează că partidul a avut un rol istoric pe care l-a îndeplinit (alături de Dej), dar pe care îl îndeplinește și acum și pe viitor, subliniind că el poate continua moștenirea lăsată de Dej și că o va purta pe noi culmi. Ceaușescu, printr-un joc de cuvinte, a dorit să diminueze importanța și influența lui Gheorghiu-Dej în conducerea partidului, subliniind faptul că onoarea a fost pentru liderul defunct să conducă partidul, și nu pentru partid. Față de ceilalți membri din conducere Ceaușescu i se adresează direct lui Dej, fără a face referire la trecut, dorind să evidențieze faptul că el are acest drept, etalându-i-se ca un egal. Ținem cont de faptul că Ceaușescu se adresa în primul rând partidului și membrilor săi, dorind de la început să își întărească poziția și să își consolideze propria personalitate, încheind discursul cu un jurământ solemn. Așa cum spunea Vladimir Tismăneanu în Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, din ultima afirmație a lui Nicolae Ceaușescu de păstrare a amintirii vieții lui Dej va ieși, nu peste mult timp, o serie de acuze grave la adresa regimului dejist.

În numărul 6411 al ziarului, din data de 20 iulie 1965, gălățenii erau informați despre lucrările Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român. Congresul IV al Partidului Muncitoresc Român devenise Congresul IX al P.C.R., fiind o importantă schimbare în rândul comuniștilor, orchestrată integral de Ceaușescu. Această schimbare va fi argumentată de noul lider pe parcursul congresului într-un lung discurs, întins pe trei pagini ale cotidianului *Viața Nouă*:

„Dragi tovarăși,

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de importanță istorică în viața patriei noastre, se desfășoară în condițiile unui avânt creator al întregului popor [...] Poporul convins din experiență proprie că politica partidului nostru exprimă năzuințele și interesele sale, fără îndoială că hotărârile Congresului corespund pe deplin așteptărilor și intereselor poporului român.[...] Triumful deplin al socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om, reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru [...]

De la primele sale începuturi, mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre. [...] Imediat după eliberarea României de sub jugul fascist, la Conferința Națională din 1945 a Partidului Comunist Român, în raportul Comitetului Central expus de Gheorghiu-Dej, subliniindu-se necesitatea industrializării țării. [...] Toate prevederile planului 1966-1979 sunt menite să ducă mai departe această operă măreață, să apropie tot mai mult țara noastră de nivelul statelor înaintate. [...] Dinamica economiei în viitorii cinci ani este oglindită de

creșterea venitului național într-un ritm mediu anual de circa 7% [...] Producția agricolă va crește anual cu 10,5%, ceea ce înseamnă menținerea în continuare a unui ritm intens de dezvoltare industrială. [...] În cadrul procesului de schimbare a structurii economiei se va întări și mai mult poziția industriei ca ramură conducătoare. În 1970, venitul național va proveni în proporție de 60% din industrie, față de 51% în prezent și circa 30% în 1938. O caracteristică a țărilor cu economie dezvoltată constă în faptul că majoritatea populației lucrează în ramuri neagricole. [...] Un obiectiv important al viitorului plan cincinal va fi crearea unor condiții tot mai bune pentru introducerea în circuitul economic a noi materii prime [...] în acest scop, peste 16 miliarde de lei pentru activitatea geologică. [...] În anii 1966-1970 se prevede dezvoltarea extracției de cărbune, minereuri feroase și neferoase. [...] Ținând seama de creșterea nevoilor, în condițiile resurselor limitate de energie primară și folosind cuceririle revoluției runico-științifice, vom începe în anii următori utilizarea energiei nucleare. [...] O puternică dezvoltare va cunoaște siderurgia, care în 1970 va realiza o producție de 6,3 milioane tone oțel. Cel mai mare aport la această creștere va aduce marele combinat siderurgic de la Galați, a cărui construcție este în plină desfășurare. [...] Vom acorda o mare atenție dezvoltării industriei constructoare de mașini. [...] Continuând în ritm intens industrializarea socialistă, vom acorda o mai mare atenție dezvoltării agriculturii, sporirii producției vegetale și animale. [...] În perioada 1966-1970, producția agricolă globală se prevede să crească cu circa 20% față de media anilor 1962-1965. [...]”²⁷.

În lunga sa pledoarie despre noua epocă începută de România și de partidul comunist, Nicolae Ceaușescu delimitează clar epoca ce urma să vină de trecutul „dejist” și impune opiniei publice ideea că politica dusă de congresul IX de partid este în asentimentul poporului și că hotărârile sunt în conformitate cu necesitățile națiunii. Ceaușescu subliniază necesitatea de industrializare a țării justificând-o printr-o alocuțiune anterioară a lui Gheroghe Gheorghiu-Dej, aceasta fiind de altfel singura referire la predecesorul său, ce decedase cu câteva luni înainte. Deși opinia lui Dej față de industrializare este cunoscută, acesta optând pentru o politică echilibrată între industrializare și modernizarea agriculturii, Ceaușescu poartă discuția pe un alt plan cerând industrializarea totală a României, justificările sale fiind legate de exemplul altor state industrializate și dezvoltate. Liderul va face referire la toate industriile, în special cea siderurgică, dar și cele nucleare și constructoare de mașini, industrii în care se va implica personal.

În plan extern Ceaușescu va sublinia nevoia ca România să întărească relațiile economice cu țările capitaliste; chiar dacă acest lucru nu este în linie cu doctrina marxist-leninistă, el subliniază avantajele reciproce:

²⁷ *Viața Nouă*, nr. 6411, din data de 20 iulie 1965.

„În următorii ani va continua să se dezvolte colaborarea frățească multilaterală cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, în cadrul diviziunii internaționale socialiste [...] Totodată, ținând seama de diviziunea muncii pe plan mondial, România dezvoltă legături economice cu toate statele indiferent de orânduirea lor socială pe baza avantajului reciproc. [...]”²⁸

Proiectul noii Constituții este caracterizat de schimbarea denumirii țării în Republica Socialistă România, iar justificarea acestei modificări este trecerea la o nouă etapă a societății socialiste. În finalul Congresului a fost prezentată noua structură a partidului și noua funcție de secretar general, special înființată pentru Nicolae Ceaușescu. În rândurile cotidianului putem remarca stilul în care este scris numele noului lider, cu litere mari și nuanțate. Deși nu exista o nuanțare din punct de vedere al cultului personalității, se prefigurează o schimbare din acest punct de vedere. Dacă Gheorghiu-Dej inspira frica și o autoritate rigidă, Ceaușescu dorea să se definească ca un lider energetic și implicat dar într-o amplificare a imaginii sale ce treptat devine mai impunătoare.

A 50-a aniversare a noului lider Nicolae Ceaușescu, primăvara de la Praga și declarația de independență

Anul 1968 începea pentru noul regim ceaușist cu înștiințarea cetățenilor despre a 50-a aniversare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Cotidianul de la malul Dunării titra „Tovarășul Nicolae Ceaușescu a împlinit 50 ani”.²⁹ De remarcat de la începutul primelor rânduri: urările adresate lui Ceaușescu, dar și fotografia de dimensiuni modice reflectau o aniversare modică, fără elemente distincte de propagandă. Total diferit de stilul ultimilor ani din epoca dejistă, anul de glorie a noului secretar general începea cât se poate de modest. Epoca de relaxare a comunismului românesc continua și Ceaușescu, deși devenise un lider autoritar în interiorul partidului, nu dorea pentru moment să își arate propriile intenții. Anunțul era amplasat în partea dreaptă a primei pagini alături de alte articole de interes local precum: “Vizita în Italia a tov. Ion Ghe. Maurer”, “Expoziția inovatiștilor”, “Modernizări și extinderi de hale”, “Emoția examenelor studențești”, “Recuperarea de urgență a restanțelor și realizarea în primul trimestru a 23-25 la sută din planul anual de investiții” sau “Inițiativa și spiritul de buni gospodari garate pe linie moartă”. Dimensiunile fotografiei liderului cât și gândurile transmise acestuia ocupau doar o treime din dimensiunea întregă a primei pagini. Titlul anunța că „Tovarășul” împlinește 50 de ani, fără a se mai face recurs la alte apelative. În toată această „modestitate” putem remarca și rolul propagandistic, voindu-se a se face un marketing politic persoanei lui Nicolae Ceaușescu, care prin „amabilitatea lui” dorea

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ *Viața Nouă*, nr. 7191, 26 ianuarie 1968.

să intre în sufletul românilor, unde va reuși să imprime o adevărată amprentă de lider muncitor și energic. Imaginea lui Nicolae Ceaușescu din primii ani trebuie înțeleasă, după părerea noastră, în contextul vremurilor. Populația îl cunoaștea pe liderul defunct, în vreme ce Nicolae Ceaușescu era puțin cunoscut, având astfel un avantaj în fața altor lideri mai erodați, precum Gheorghe Maurer sau Chivu Stoica. Simpatia pentru Nicolae Ceaușescu putea să aibă originea în vârsta lui „fragedă” din punct de vedere politic. În acei ani, un om politic la 50 de ani era un tânăr ce aducea, oriunde se afla, un aer nou al schimbării și o încredere că viitorul ar fi arătat altfel. Acest aspect putea fi unul pozitiv, puțin prezent în mentalul colectiv dar care aducea un plus imaginii noului lider, ce cu pași mărunți și siguri voia să își consolideze puterea, dar fără să pară a fi un lider dictatorial sau atotstăpânitor. Cu siguranță, cum am mai afirmat anterior, Ceaușescu dorea să fie perceput ca un lider energic și implicat, un comunist în pielea unui „social-democrat occidental” ce prin stăpânirea principiilor și ideologiilor marxiste dorea să demonstreze că știe ceea ce vrea pentru țară.

În tot numărul care marchează ziua noului secretar general regăsim un limbaj pe care nu îl mai regăsim nici în epoca lui Gh. Gheorghiu-Dej și nici după ce regimul Ceaușist se va consolida. Prin completarea acestor rânduri de recunoaștere, jurnaliștii și redactorii ziarului se adresează noului lider cu sintagme obișnuite precum: „vă transmit dumneavoastră”, „hotărârea și înaltul spirit de răspundere cu care ați luptat și muncit neobosit”, „ce caracterizează activitatea desfășurată de dumneavoastră” etc. Toate aceste formule de politețe sunt caracteristice doar acestei perioade, când presa gălățeană sublinia că Nicolae Ceaușescu este „fiul devotat” și liderul care era apropiat de ideologia partidului și nu de interesele personale. Din aceste fragmente de urări inițiale în regimul condus de Ceaușescu putem sintetiza câteva etape și concluzii:

- Ziarele i se adresează la persoana a treia, reducând distanța ideologică între mase și lider, o abordare necesară în noul an tumultuos, 1968, când liderul avea nevoie de sprijinul maselor;

- Este conturată atitudinea energică a lui Nicolae Ceaușescu și corectitudinea ideologică, orice măsură luată de acesta fiind în concordanță cu doctrina partidului și nevoile poporului;

- Ceaușescu este, în această fază primordială al cultului personalității, „fiul poporului și al partidului”, o primă etapă de la care va porni ajungând la starea de „geniu” și „tată al patriei”. De asemenea, această caracteristică era necesară pentru a-i lega personalitatea de bazele politice ale regimului și de etapele inițiale, pentru a justifica ulterior orice măsură politică și economică.

Ne putem întreba dacă această imagine a fost dictată de centru sau a fost rezultatul muncii propagandistice locale. Cu siguranță că din primele clipe ale

aparițiilor sale ca prim-secretar Nicolae Ceaușescu a dat impresia că este liderul care va schimba lucrurile. Schimbarea numelui partidului, al republicii și Constituției nuanțau clar acest lucru. Din discursurile sale de la cel de-al IX-lea Congres, un jurnalist cu experiență putea intui că liderul dorea înfăptuirea unor planuri mărețe și că acesta ar fi dorit acapararea tuturor meritelor. Era necesară ridicarea în slăvi a șefului de la București, dar mai utilă și distinctă era asocierea acestuia cu termeni cât mai demni și îmbucurători. Liderul trebuia mulțumit și imaginea lui trebuia conturată cât mai diversificată, astfel ca cititorii să nu intuiască nici pe departe care ar fi adevăratul caracter al liderului. Toată acest „muncă” de proslăvire va atinge cote de neimaginat doar după câțiva ani.

Apogeul cultului personalității - 1968

Punctul de pornire al cultului personalității este dat de evenimentele din primăvara anului 1968 când, mizând pe un sentiment românesc anti-rusesc și manipulând abil scena politica internațională, Nicolae Ceaușescu dă curs politicii sale externe dualiste. Pe de o parte se opune invadării Cehoslovaciei intrând în grațiile Occidentului, iar pe de altă parte își consolidează prezența mediatică devenind un adevărat lider pacificator și tată al patriei. Desigur, desprinderea de Kremlin fusese inițiată din vremea lui Gh. Gheorghiu-Dej, dar cum noul lider al țării dorea impunerea unei amprente personale asupra acestei desprinderi, și-a nuanțat o poziție politică fermă. Aspectele istorice ale acestui eveniment sunt încă dezbătute de istorici, fiind complexe și încă neelucidate complet.

În lucrarea sa *Între prezent și trecut: Cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu*, Manuela Marin a menționat etapele prin care Ceaușescu și-a construit o imagine pozitivă în fața poporului. Este de înțeles faptul că pentru a impune mecanismele cultului personalității este necesară o susținere din partea maselor.³⁰ Manuela Marin aduce în atenție în lucrarea sa două elemente fundamentale, pionii principali pe care se va baza cultul personalității din acest moment: un cult al națiunii și al valorilor fundamentale ale poporului român, suveranitatea și independența, acestea oferind prilejul conducerii comuniste de a prezenta o variantă românească a socialismului.³¹

La nivel local, autoritățile preluau informațiile de la centru și le transmiteau în forma inițială pentru a oferi cititorilor și oamenilor muncii posibilitatea de a înțelege structura politică și militară a gravelor evenimente din Cehoslovacia. Nu în ultimul rând, liderii de partid gălățeni cât și presa duceau o muncă de mobilizare și unitate în jurul politicilor de la București. Astfel, directori de fabrici și uzine își

³⁰ Manuela Marin, *op. cit.*, p. 38.

³¹ *Ibidem.*

exprimau opiniile politice legate de evenimentele din centrul Europei, îndemnând muncitorii la o adeziune totală față de „salvatorul patriei”, Nicolae Ceaușescu. Urmărim un exemplu de discursuri mobilizatoare:

„Aprobare totală-poziției conducerii partidului și statului nostru!

Constructorii Combinatului siderurgic gălățean vor ști să-și facă exemplar datoria!

[...] Am ascultat cu cea mai mare atenție, alături de numeroși alți salariați ai I.C.M.S.G., Comunicatul ședinței comune [...] precum și cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu [...]. Nu fac decât să-mi exprim convingerea unanimă a tovarășilor cu care lucrez atunci când afirm că am fost profund impresionat de poziția fermă a conducerii partidului nostru, poziție care exprimă gândurile și simțămintele noastre ale tuturor. [...]

Ing. C. C.

Director I.C.M.S.G.”³²

Cultul dictatorului în anii '70

Decada anilor '70 începe sub egida unor proiecte importante ale dictatorului, ale unui climat economic relaxat și a impunerii figurii noului lider. Deși starea economică este una relativ permisivă, regimul încearcă o implementare a planurilor de dezvoltare într-o singură direcție, cea industrială. Acestea produc distrugerea și denaturalizarea satului românesc care este tot mai departe de rădăcinile lui. Dacă viața la sate se desfășoară sub lumina mecanizării agriculturii și a migrării forței de muncă masculine către fabricile și uzinele orașelor, în mediul urban anii '70 sunt semnificativi pentru construcția de noi locuințe sociale.

Din punct de vedere al cultului personalității, scara de evoluție a acestuia este cea mai evidentă în această perioadă, de la un punct de moderație și simplă menționare a conducătorului la transformarea într-un zeu atotstăpânitor. Vom încerca să prezentăm o scară de evoluție a termenilor ce îl caracterizau pe Nicolae Ceaușescu de la începutul decadei până la sfârșitul acesteia. Această clasificare a termenilor și denumirilor oferite liderului în presă ne ajută să alegem prin ce mijloace controlate de la centru sau prin ce fel de muncă propagandistică a jurnaliștilor era conducătorul transformat într-o “zeitate supremă”. După părerea noastră, o influență masivă asupra acestor termeni o are propaganda comunistă de tip asiatic, în special cea coreeană de unde credem că s-a inspirat și presa comunistă știind că astfel de mecanisme propagandistice erau pe placul liderului. Astfel, transformarea zilei de naștere a dictatorului într-un eveniment cu importanță astrală deosebită, zeificarea persoanei sale și atribuirea unor calități supranaturale erau preluate din propaganda coreeană, unde nașterea lui Kim-ir-Sen era un eveniment

³² *Viața Nouă*, nr. 7369, 22 august 1968.

deosebit pentru întregul univers. Păstrând proporțiile, Nicolae Ceaușescu era caracterizat inițial în poezii ca un „astru strălucitor”.

Privind la cotidianul gălățean *Viața Nouă*, regăsim următoarea evoluție a figurilor de stil și a sintagmelor adresate dictatorului:

1968 – “Scumpe tovarășe, Fiu devotat al poporului”;

1970 – “Secretarul general, P.C.R. forța conducătoare a țării și secretarul general”;

1972 – “Conducătorul înțelept”, “Omul care ne-a dat bucuria muncii”;

1974 – “Cel mai iubit fiu al poporului”, “Un astru, un om minunat”, “Un învățător”;

1978 – “Un garant al păcii”, “Inițiator și înfăptuitor al celor mai mărețe gânduri”,

“Voievod de țară”, “Un mare OM la cârma unor vremuri grele”, “Eroul Republicii Socialiste România”, “Doctor în economie”, “Marele bărbat”, “Un prunc născut să poarte țara pe umeri”, “Conducător revoluționar și înțelept”.

Toate aceste osanale vor duce către o degradare spirituală și morală a societății românești, care își va reveni cu greu și va căuta mereu un lider providențial.

BIBLIOGRAFIE

Surse primare

• Colecția cotidianului *Viața Nouă*, Arhiva Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați:

Anul 1961, nr. 5014, 5022, 5166, 5197, 5199, 5200, 5201, 5265, 5266;

Anul 1965, nr. 6270, 6307, 6308, 6309, 6310, 6311, 6312, 6411, 6412, 6416, 6439, 6440, 6441;

Anul 1968, nr. 7191, 7192, 7236, 7367, 7369, 7370, 7371;

Anul 1970, nr. 7811, 7812, 7813, 7814, 7892, 7894, 7896;

Anul 1974, nr. 9051, 9053, 9054, 9055, 9056, 9057, 9152, 9053, 9054;

Anul 1978, nr. 9711, 9712, 9713, 9714, 9715, 9716, 9717;

Anul 1984, nr. 11573, 11574, 11575, 11743, 11750, 11752, 11753, 11754, 11760;

Anul 1988, nr. 12811, 12813, 12814, 12815, 12816, 12817;

• Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Galați, fond *Inspectoratul General Administrativ Galați*, dosarele 268/1949, 240/1948.

Lucrări generale și speciale

Boius, Pierre (du), *Ceaușescu la putere, anchetă asupra unei ascensiuni politice*, Ed. Humanitas, 2008, București

Courtois, Stephane, *Dicționarul comunismului*, Ed. Polirom, Iași, 2008

Denize, Eugen, *Propaganda comunistă în România (1948-1953)*, Ed. Cetatea de scaun, Târgoviște, 2011

Durandin, Catherine, *Istoria Românilor*, Institutul European, Iași, 1995

- Gaddis, John Lewis, *Războiul Rece*, Ed. RAO, București, 2009
- Ionescu-Gură, Nicoleta, *Stalinizarea României, Republica Populară Română 1948-1950: transformări instituționale*, Ed. Bic All, București, 2005
- Marin, Manuela, *Între prezent și trecut: cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2014
- Scurtu, Ioan, *Istoria Contemporană a României*, Ed. Fundației României de mâine, București, 2005
- Tismăneanu, Vladimir; Dobrințu, Dorin; Cristian, Vasile, *Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste în România, Raport final*, Ed. Humanitas, București, 2007

Resurse web:

- Churchill, Winston, *Discurs la Westminster College, Fulton, Missouri, SUA, 5 martie 1946*, <https://www.youtube.com/watch?v=pyeyUhjAsKM> [20.02.2016]
- Ciobanu, Mircea, *Greva regală din perspectiva Regelui Mihai*, http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/greva-regala-perspectiva-regelui-mihai [14.04.2014]
- Thom, Francois, *documentarul The Soviet Story*, <https://www.youtube.com/watch?v=3aCqfG4DXDk> [17.07.2015]